Informacja w sprawie wygaśnięcia kadencji społecznych inspektorów pracy w szkołach objętych reformą systemu oświaty.

1. Zgodnie z treścią art. 3 ustawy z dnia 24 czerwca 1983 r. o społecznej inspekcji pracy (tekst jedn. Dz.U. z 2015 r. poz. 567 ze zm.) – dalej u.s.i.p., społeczną inspekcję pracy w zakładzie pracy tworzą:

- zakładowy społeczny inspektor pracy - dla całego zakładu pracy,
- oddziałowi (wydziałowi) społeczni inspektorzy pracy - dla poszczególnych oddziałów (wydziałów),
- grupowi społeczni inspektorzy pracy - dla komórek organizacyjnych oddziałów (wydziałów).

Zakładowe organizacje związkowe dostosowują organizację społecznej inspekcji pracy do potrzeb wynikających ze struktury zakładu pracy.

Oznacza to, że społeczny inspektor pracy jest zawsze związany z konkretnym zakładem pracy - odmiennie niż w przypadku działacza związkowego oddelegowanego do pracy w związku zawodowym, który w przypadku ZNP wykonuje swą funkcję na terenie międzyzakładowej organizacji związkowej, a więc w wielu zakładach pracy.

2. Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 16 marca 2010 r., II PK 191/09 (OSNP 2011/17-18/231, LEX nr 920552) stwierdził, że mandat społecznego inspektora pracy wygasa z chwilą ustania bytu prawnego pracodawcy (jego zniesienia w wyniku regulacji ustawowych) u którego doszło do wyboru pracownika na społecznego inspektora pracy. Taka sytuacja ma miejsce także w sytuacji przejęcia zakładu pracy, o którym mowa w art. 23(1) ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. Kodeks pracy (tekst jedn. Dz.U. z 2016 r. poz. 1666 ze zm.) – dalej k.p.

Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z dnia 16 marca 2010 r. stwierdził, że co prawda ustawa o społecznej inspekcji pracy nie przewiduje wcześniejszego - przed upływem kadencji - wygaśnięcia mandatu społecznego inspektora pracy, ale nie może budzić jakichkolwiek wątpliwości, że mandat ten wygasa co najmniej w dwóch wypadkach - ustania bytu prawnego (śmierci) społecznego inspektora pracy oraz ustania bytu prawnego (np. zniesienia w wyniku regulacji ustawowych) pracodawcy, u którego doszło do wyboru pracownika na społecznego inspektora pracy.

Ustanie bytu prawnego pracodawcy, jak zauważył Sąd Najwyższy, następuje także w wyniku regulacji ustawowych. Uznać więc należy, że teza Sądu Najwyższego ma analogiczne zastosowanie także w sytuacji likwidacji gimnazjów określonej w ustawie z dnia 14 grudnia 2016 r. Przepisy wprowadzające ustawę Prawo oświatowe (Dz.U. z 2017 r. poz. 60).

Wynika to z tego, że likwidacja gimnazjów, dokonywana poprzez przekształcanie ich w inne typy szkół, lub włączenie ich do innych typów szkół (także po likwidacji zespołów szkół w skład których wchodziły gimnazja), następuje na podstawie ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. Przepisy wprowadzające ustawę -Prawo oświatowe (Dz.U. z 2017 r. poz. 60), jest również likwidacją gimnazjum jako pracodawcy na podstawie regulacji ustawowych. W związku z tym mamy sytuację analogiczną do stanu faktycznego określonego w orzeczeniu Sądu Najwyższego z dnia 16 marca 2010 r., kiedy to jeden pracodawca wchodził w prawa obowiązki pracodawcy zlikwidowanego mocą ustawy.

Sąd Najwyższy podniósł, że z chwilą, gdy inspektor staje się pracownikiem innego pracodawcy (w wyniku przejęcia zakładu pracy), wygasa jego mandat społecznego inspektora pracy, gdyż tę społeczną funkcję pochodzącą z wyboru powierzono powodowi u konkretnego pracodawcy, a nie u jego następcy prawnego.

Jednak w takiej sytuacji jeszcze przez rok trwa ochrona przed rozwiązaniem stosunku pracy wynikająca z art. 13 ust. 1 u.s.i.p.

Oznacza to, że wygaśnięcie mandatu społecznego inspektora pracy nastąpi w każdym przypadku dotyczącym gimnazjów, gdyż każda forma przekształcenia organizacyjnego, niezależnie czy polega ona na przekształcaniu ich w inne typy szkół, lub włączeniu ich do innych typów szkół (także po likwidacji zespołów szkół w skład których wchodziły gimnazja), skutkuje likwidacją gimnazjum jako odrębnego bytu organizacyjnego, a więc także gimnazjum jako pracodawcy.

Natomiast wygaśnięcie mandatu społecznego inspektora pracy nie nastąpi w sytuacji przekształcenia sześcioklasowej szkoły podstawowej w ośmioklasową, przekształcenia trzyletniego liceum w czteroletnie, czy też czteroletniego technikum w pięcioletnie, ponieważ w takim przypadku nie następuje likwidacja szkoły danego typu jako odrębnego bytu organizacyjnego, a tym samym likwidacja pracodawcy. W przypadku gdy gimnazjum jest wygaszane, kadencja społecznego inspektora pracy trwa aż do chwili zakończenia działalności szkoły.

Krzysztof Baszczyński

Wiceprezes ZG ZNP

Sporządził:

Krzysztof Lisowski, st. spec. ds prawnych

Warszawa, 4 października 2017 r.